

BÖLÜM 2

ADÖLESAN DÖNEMDE GELİŞİMSEL ÖZELLİKLER

Aylin PEKYİĞİT¹

GİRİŞ

Adölesan dönem, çocukluktan bireyi fiziksel, sosyal ve duygusal yönden yetiştirkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemidir (1,2). Adölesan dönem, erkekte ve kadında hızla büyümenin olduğu, birincil ve ikincil cinsel yapının yanı sıra psikososyal gelişmeyi de kapsar (3). Bu gelişimi adölesanın içinde bulunduğu etnik yapı, kültürel ve sosyoekonomik düzey etkiler (2). Bu dönem genellikle 10-12 yaşlarında sekonder seks karakterlerinin görülmesi ile başlar ve yaklaşık 20’li yaşlara kadar büyüme devam eder (4). Adölesan dönemi Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 10-19 yaş adölesan, 15-24 yaş arasını genç ve 10-24 yaş arasını da gençlik dönemi olarak tanımlar (5).

ADÖLESAN DÖNEM

Adölesan kelimesi Latince “adolescere” yani “büyümek” kelimesinden türemiştir. Ancak günümüzde çocukluktan yetişkinliğe geçiş döneminde kullanılmaktadır (4). Birleşmiş Milletler (BM) adölesan dönemi resmi olarak 10-19 yaş arasındaki dönem olarak tanımlamıştır (6). DSÖ’ye göre, yasaların, sosyal politikaların ve hizmet sistemlerinin gelişimsel olarak uygun bir şekilde çerçevelenmesi için genişletilmiş ve daha kapsayıcı bir adölesan tanımı gereklidir. Adölesan dönemin tanımı için 10–19 yaşından ziyade, 10-24 yıllık bir tanım, adölesan büyümesi ve bu yaşam evresinin anlayışları ile daha yakından ilişkilidir (4,5). Buna paralel olarak, eğitimin tamamlanması, evlilik ve ebeveynlik de dahil olmak üzere rol geçişlerinin gecikmiş zamanlaması, yetişkinliğin ne zaman başladığına dair karmaşık bir algı oluşturmaktadır (4).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., aylinpekyigit@hotmail.com, ORCID İD: 0000-0003-2923-4452
DOI: 10.37609/akya.3884.c2084

KAYNAKLAR

1. Fortenberry JD. Puberty and adolescent sexuality. *Horm Behav.* 2013 Jul 1;64(2):280–7.
2. Santrock J. Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi. Nobel Yayıncılık; 2017. 348–363 p.
3. Set T, Dağdeviren N, Aktürk Z. Ergenlerde Cinsellik. *Genel Tıp Derg.* 2006;16(3):137–41.
4. Sawyer SM, Azzopardi PS, Wickremarathne D, Patton GC. The age of adolescence. *Lancet Child Adolesc Health.* 2018 Mar 1;2(3):223–8.
5. World Health Organization [Internet]. [cited 2023 Dec 1]. Adolescent health. Available from: <https://www.who.int/southeastasia/health-topics/adolescent-health>
6. Adolescents Statistics – UNICEF DATA [Internet]. [cited 2023 Dec 8]. Available from: <https://data.unicef.org/topic/adolescents/overview/>
7. Hockenberry M, Wilson D, Rodgers C. Wong's Essentials of Pediatric Nursing. 11th ed. Elsevier; 2021.
8. Bekmezci E, Meram H. Adölesan cinselliği: Uluslararası ve ulusal durum. *Androl Bul.* 2020;22:244–8.
9. Patton GC, Viner R. Pubertal transitions in health. *The Lancet.* 2007 Mar 31;369(9567):1130–9.
10. Dahl RE. Adolescent brain development: A period of vulnerabilities and opportunities – Key-note Address. *Ann N Y Acad Sci.* 2004 Jan 1;1021:1–22.
11. Marshall WA, Tanner JM. Variations in the pattern of pubertal changes in boys. *Arch Dis Child.* 1970 Jan 1;45(239):13–23.
12. Delemarre-Van De Waal HA. Regulation of puberty. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab.* 2002 Jan 1;16(1):1–12.
13. Goodyer IM, Herbert J, Tamplin A, Altham PME. First-episode major depression in adolescents: Affective, cognitive and endocrine characteristics of risk status and predictors of onset. *British Journal of Psychiatry.* 2000 Jan 1;176(FEB):142–9.
14. Berger O, Hornik-Lurie T, Talisman R. Pubertal gynecomastia incidence among 530,000 boys: a cross sectional population based study. *Front Pediatr* [Internet]. 2024 Mar 6;12. Available from: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fped.2024.1367550/full>
15. Weaver CM. Adolescence: the period of dramatic bone growth. *Endocrine.* 2002;17(1):43–8.
16. Saggese G, Baroncelli GI, Bertelloni S. Puberty and bone development. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab.* 2002 Mar 1;16(1):53–64.
17. Boyanov MA. Bone development in children and adolescents. *Puberty: Physiology and Abnormalities.* 2016 Jan 1;77–94.
18. Biro FM, Khoury P, Morrison JA, Anderson R, Biro F, Von Eyben FE, et al. Influence of obesity on timing of puberty. *Int J Androl.* 2006 Feb;29(1):272–7.
19. Hills AP, Andersen LB, Byrne NM. Physical activity and obesity in children. *Br J Sports Med.* 2011 Sep;45(11):866–70.
20. Gualdi-Russo E, Rinaldo N, Zaccagni L. Physical Activity and Body Image Perception in Adolescents: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health.* 2022 Oct 1;19(20):13190.
21. Uchôa FNM, Uchôa NM, Daniele TM da C, Lustosa RP, Garrido ND, Deana NF, et al. Influence of the Mass Media and Body Dissatisfaction on the Risk in Adolescents of Developing Eating Disorders. *Int J Environ Res Public Health.* 2019 May 1;16(9).
22. Vuong AT, Jarman HK, Doley JR, McLean SA. Social Media Use and Body Dissatisfaction in Adolescents: The Moderating Role of Thin – and Muscular-Ideal Internalisation. *Int J Environ Res Public Health.* 2021 Dec 1;18(24).
23. Mitchell SH, Petrie TA, Greenleaf CA, Martin SB. Moderators of the internalization–body dissatisfaction relationship in middle school girls. *Body Image.* 2012 Sep 1;9(4):431–40.
24. Delgado AO. Desarrollo cerebral y asunción de riesgos durante la adolescencia. *Apunt Psicol.* 2012 Jan 1;477–86.

25. Martínez-Loredo V, Fernández-Hermida JR, La Torre-Luque A de, Fernández-Artamendi S. Polydrug use trajectories and differences in impulsivity among adolescents. *Int J Clin Health Psychol.* 2018 Sep 1;18(3):235–44.
26. AlHarbi N. Self-Esteem: A Concept Analysis. <https://doi.org/101177/08943184221092447>. 2022 Jun 27;35(3):327–31.
27. Çiftçi H. Ergenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması Meslek Yüksekokulu ve Meslek Lisesi Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 2018;17(68):1648–65.
28. Adolescence Visits (11 Through 21 Years). Bright Futures: guidelines for health supervision of infants, children, and adolescents. *American Academy of Pediatrics.* 2017;731–822.
29. Güner P. The Development of Sexual Identity. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics.* 2016;2(1):9–14.
30. Steensma TD, Kreukels BPC, de Vries ALC, Cohen-Kettenis PT. Gender identity development in adolescence. *Horm Behav.* 2013 Jul;64(2):288–97.
31. Feldman SS, Turner RA, Araujo K. Interpersonal context as an influence on sexual timetables of youths: Gender and ethnic effects. *Journal of Research on Adolescence.* 1999;9(1):25–52.
32. Mehringer JE, Dowshen NL. Opportunities and Challenges for Previsit Screening for Sexual and Gender Identity Among Adolescents in Primary Care. *Journal of Adolescent Health.* 2020 Feb 1;66(2):133–4.
33. Ramírez-Villalobos D, Monterubio-Flores EA, Gonzalez-Vazquez TT, Molina-Rodríguez JF, Ruelas-González MG, Alcalde-Rabanal JE. Delaying sexual onset: outcome of a comprehensive sexuality education initiative for adolescents in public schools. *BMC Public Health.* 2021 Dec 1;21(1):1–9.
34. Çakşak A. Ergenlerde Cinsel Eğitim. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches.* 2018;4(11):498–504.
35. Karabekiroğlu K. Anne-Babalar İçin Ergen Ruh Sağlığı Rehberi. Say Yayıncılık; 2009. 122–126 p.
36. Saygılı S. Çocuklarda Davranış Bozuklukları. İstanbul: Elit Kültür Yayınları; 2006.
37. Sadock B, Sadock V. Klinik Psikiyatri. Ankara: Güneş Tıp Kitabevi; 2005.
38. Turla A, Aydın B, Sazak-Uygul E, Zekiogulları-Günbegi M, Kuloğlu MM, Karabekiroğlu K. Türkiye’de Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar: 1785 Olguda Psikiyatrik Değerlendirme. *Arch Neuropsychiatry* 2022; 59:193–196.